23 Mart 1949 Çarşamba
YIL: 1 — SAYI: 45
İdarehane: Ankara cad.
İzzettin Han, No. 22
İSTANBUL
Fiatı: 10 Kuruş

Hürbilek

İSTANBUL İŞÇİ SENDİKALARI BİRLİĞİNİN ORGANIDIR

Üçüncü sahifemizde okuyun

Kayseri Bez Fabrikası işçilerinin yaptıkları iş ihtilâfı neticesinde

Bütün işçilerin saatlerine 5 kuruş zam yapılacak

8 inci sayıda bildirdiğim Kayseri bez fabrikası işçilerinin toplulukla iş ihtilâfı yüksek hakem kurulundan gelmiş, işveren ve işçi sendikasına tebliğ edilmiştir.

Yapılan tebliğata nazaran: Saat ücreti ile çalışan işçilerin saat ücretlerine beş kuruş, akort ve diğer ücret sistemlerine göre çalışan işçilerin de halen aldıkları ücretin saat başına düşen miktarına beş kuruşluk bir zam yapılmasına oy birliğile karar verilmiştir.

İş kanununun 83. maddesine uyularak çıkarılan bu iş ihtilafı neticesi hiç bir cihetten işçiyi tatmin edici mahiyette değildir. Esasen yüksek hakem heyetinin kararının isnat ettiği en kuvvetli delillerden biri olan Ticaret Bakanlığının gıda endexlerine nazaran 1939 yılından 1948 yılına kadar yüzde 439,6 nisbetinde bir artış görülmektedir. Halbuki o yıllarda işçiye verilen zam yüzde birini dahi teşkil etmemekte ve bu defa yapılan zam ise devede kulak kabilinde bir miktarı teşkil etmektedir.

İş ihtilafının çıkarılması ile daha evvelki yazılarımda da belirttiğim gibi liyakat zamları ile senelik zamlar verilmemiş bu suretle iş ihtilafı sonunda elde edilen netice ancak verilmeyen bu zamları karşılamış bulunmaktadır.

Bu hususta konuştuğum işçi- yazılan yazılara göre verdikleri bu karar bizi hiç te tatmin etmedi. Hayat pahalılık ibresi 439,6 yı gösterirken % 2-10 arasında yapılan zam sadece ağıza sürülen bir parmak baldan başka ler "Yüksek hakem hey'etinin ne olabilir.,,

Buna rağmen bir çokları da "Kuvveyi maneviyemizi takviyesi noktasından memnunuz,, diyor.

Şayet işveren zamları vermemek gibi bir hileye sapmamış olsaydı bu netice işçiyi gine de tatmin edebilirdi. Türk işçisi kanaatkârdır.

Textil sanayii işçileri Sendikaıs iş ihtilafının çıkmasına amli olan Fireze İşçisi Ertuğrul Ünere, kotarılmasında canla başla çalışan işçi mümessillerine, çalışma bölge müdürlüğüne ve vilâyet hakem hey'etine gerek mektup ve gerekse Erciyas postası gazetesi vasıtasiyle teşekkürlerini bildirmişlerdir.

Vedat Baydar
Kayseri muhabiri

İ. işçi Sendikalar Birliği Gazetemiz ve İ. Garsonlar Sendikası yerini değiştiriyor

İ. İ. Sendikalar Birliği merkezi Gazetemiz idarehanesi İ. Garsonlar Sendikası merkezi Ankara Caddesi No 33 e

Halk Bankası Genel Müdürünün İstihsal Kooperatifleri temsilcileri ile konusması

Ankaradan gelmiş olan Halk Bankası genel müdürü Nusret Uzgören yanında Halk Sandığı İstanbul şubesi müdürü Şakir Turalı olduğu halde, Şehzade başında, Kızılay salonunda istihsal kooperatifleri temsilcilerile bir toplantı yapmıştır.

Toplantıyı, kooperatifler derneği başkanı Hüdai Bukağılı açmış, kısa bir konuşmadan sonra sözü Nusret Uzgören'e vermiştir.

Genel müdür, Halk Bankasının ve Halk Sandığının kuruluş gayelerini, Batı memleketlerinde bu gibi müesseselerin sosyal ve ekonomik alanda oynadıkları büyük rolü belirtmiş; bizde ise gayelerine nisbetle pek az iş görebildiklerini ve bunun sebeblerini anlatmıştır. Esnaf zümreleri, - şimdilik - beşer kişilik küçük küçük guruplar halinde birleşerek, Halk Bankası ve Halk Sandığı ile işbirliği yaptıkları takdirde, muhtaç oldukları kredileguruplar onar ve hattâ yüzer kişilik olursa, kredinin o nisbette artacağını söylemiştir.

Toplantıda varılan karar gereğince, Halk Sandığı müdürü Şakir Turalı kooperatifler temsilcileri ve küçük esnaf ile temaslara devam edecektir.

Çanakkalede yapılan Tören

Çanakkale (Hürbilek) — Her yıl olduğu gibi bu yıl da 18 Mart 1915 Çanakkale şehitleri büyük merasimle anılmıştır.

İhtifale iştirak etmek üzere Ankara ve İstanbul Üniversitelerinden 50 kişilik bir grupla civar şehirlerden bini mütecaviz halk Çanakkaleye gelmiş bulunuyordu.

Merasime saat 10 da başlanmış İstiklâl marşını müteakip kürsüye çıkan hatipler canları bahasına Çanakkaleyi müdafaa eden kahraman şehitlerin hâtıralarını anmışlardır. Müteakiben denizciler ve Hasan - Mansuf şehitlikleri ziyaret edilerek merasime son verilmiştir.

Bakırköy Fabrikasındaki kaza İki işçi yaralandı

Bakırköy Bez Fabrikasında bir kaza olmuştur. Kaynamakta olan bir nişasta kazanı patlamış, İki işçi yaralanmıştır. Yaralılar hastahaneye kaldırılmıştır.

Bakırköy Bez Fabrikası İşçilerinin Sütlüce Felâketzedelerine yardımı

Bakırköy mensucat fabrikasında çalışan işçiler sendikaları vasıtasile Sütlüce kazasında ölen ve yaralanan arkadaşlarının ailelerine dağıtmak üzere Sendikalar birliğine toplamış oldukları (304) lirayı yatırmışlardır.

Tekel Yaprak Tütün İşçileri Sendikasından-

Sütlüce felâketinde şehit düşen işçi arkadaşlarımızın hazin cenaze töreninde bulunmak suretile her hususta yakın alâka göstererek bizleri en kederli günümüzde teselli etmiş olan sayın İçişleri Bakanımızla çalışma Bakanımıza, milletvekillerimize, vilâyet, belediye, çalışma müdürlüğü teşkilâtına, iş verenlere, müşfik zevata, işçi arkadaşlarımıza Tekel yaprak tütün işçileri sendikası başkanlığı arkadaşları namına sonsuz teşekkürlerini sunar.

GÜCENMECE YOK:

İşçi meselelerine hâlâ bir hal tarzı bulunmadı. Nice şeyler yazıldı, söylendi, işitildi. Ne yazık "Çare bulunamadı bu yareye,,

İnşallah (yazık oldu bu biçare dillere) demeyiz.

NOKTA

Tekel kutu fabrikası işçileri zam talebinde bulundular

İşçilerin, bu zam talebinin iş ihtilâfı haline dökülmeden kabul edileceğini beklemektedirler

Tekel kutu fabrikası işçileri, bu günkü hayat pahalılığı karşısında geçinemediklerini ve sebeklerini zikrederek işçi mümessilliği vasıtasiyle zam talebinde bulunmuşlardır. Toplulukla iş ihtilâfı için lüzumlu nisabı dolduracak sayıda işçi tarafından imzalanmış bulunan bu müracaat fabrika müdüriyetine tevdi edilmiştir.

İşçiler, bu zam talebinin iş ihtilâfı haline dökülmeden kabul edileceğini beklemektedirler.

HÜRBİLEK; İşçilerin bu haklı talebini Tekel idaresince iyi karşılanmış olduğunu ümit ederken, işin ihtilâf haline dökülmeden hallini temenni ederiz.

Kayseride Demirspor kulubü lig şampiyonu oldu

Geçen pazar Sümer sporla yaptığı maçta hükmen galip ilân edilen Demir spor takımı bu gün Erciyeş sporla yaptığı maçı 1-1 beraberlikle bitirerek Kayserilik birincisi olmuş ve kupayı almıştır.

Akşam Demir yolu lökalinde kupayı kazanan takım şerefine bir ziyafet verilmiştir.

Türkiye birinciliklerinde Demir sporlulara kuvvetli şans ve muvaffakiyetr dileriz.

Takım kaptanı ve idarecilerle yaptığım konuşmayı ayrıca yapacağım.

Adana Millî Mensucat Fabrikası İşçileri Sendikasının bir mektubu

Yurdumuzun her bucağında hepimizi dilhun eden İstanbul Sütülüce kurbanlarının gözü yaşlı yoksalları için arkadaşlar arasında naciz biryardım yapma teşebbüsünde bulunmuştuk. Bizim bu teşebbümüzü büyük bir memnuniyetle karşılayan çalıştığımız Millî mensucat fabrikası sayın idaresi fabrikalarından çalışdıkları işçileri adına kaza kurbanı kardeşlerimizin ailelerine verilmek üzere sendikamız emrine (3000) üç bin lira teberrü eylemiştir.

Bu müessesenin hayır sever idaresine ve onun şahsında temsil eden kıymetli müdür İbrahim Tekine işçi arkadaşlarımız ve sendikamız üyeleri namına teşekkür eder bu açık teşekkürümüzün kıymetli gazetenizle neşren iblağına lütfen tavassut buyurulmasını saygılarımızla rica eyleriz.

Millî Mensucat fabrikası Sanat İşçileri Sendikası Başkanı
Recep Mungan

— Nasıl iş buldun mu bari?
— Eh!
— Hangi Fabrikada?
— Bostanda korkuluğu vazifesi göreceğim...

İşçi Sigortalarının yaptığı hizmet

Yazan: Behzat ilhan

Geçenlerde İstanbulda Nuri paşa fabrikasında vukua bulan esef verici infilâk hâdisesi, memleket ölçüsünde derin bir teessür yaratmıştır. Bu fabrikada çalışmakta olan işçi yurttaşlarımızdan bir kısmı ve onları kurtarmaya koşan fedakâr etfaiyemiden bir ekip, infilâk yüzünden vazifeleri bağında ve çok feci şekillerde canlarını vermişlerdir. Geriye kalan, kaderin ve tesadüfün eseri olarak mahdut sayıda hayatlarını kurtarabilmiş olanlardan gayrısı ise, yaral ve ağır yaralı bir halde hastahanelere kaldırılmışlardır.

Basının ölen ve yaralananlara dair verdiği haber ve rakamları, her gün merak ve üzüntü içinde takip ediyoruz. Öğrendiklerimize göre, gerek idarî gönden ve gerekse adlî bakımdan, hâdise etrafında alâkalı makamlarca gerekli araştırma ve soruşturmalara devam olunmaktadır. Yetkili uzmanlardan teşekkül eden bilirkişi heyeti ise, infilâk mahallinde lâzım gelen incelemeleri yapmakla meşguldür.

Değar taraftan, yaralananlarla ölenlerin ailelerine zamanında yapılan hizmet ve yardımlar, basın haberleri arasında en çok dikkat ve ilgi uyandırmıştır. Felâkete uğramış bahıtsız kardeşlerimize ve onların muzdarip ailelerine karşı, işçi sigortaları kurum engin bir şefkat sıcak bir tesliyetle, kollarını açmıştır. Yaralananların, Kurumun İstanbul Hastahanesine kaldırıldıklarını, icabeden bakım ve tedavilerinin ihtimamla yapılmakta olduğunu, henüz yatırılmamış işçi ve hizmetli varsa tezelden müracaâtlarının sağlanması için tedbirler alındığını, yapılan yayınlardan öğrenmekteyiz. Maâlesef ölenlerin hayatta bıraktıkları hak sahibi aileleri ise, kanunî gelirleri bağlanmak ve bu suretle yaslı ve acıklı günlerinde maişet ve geçim darlığına uğramaları önlemek üzere, Kurumun İstanbu Şubesine çağırılmaktadırlar.

İsci sigortalar ıKurumu tarafından, yapılmakta olan bu hizmet ve yardımların mahiyet ve şekilleri, haklı olarak zihinleri meşgul ediyor. Bugün her medenî memlekette olduğu gibi Türkiyede de Sosyal Ekonomi ve içtimaî siyasetle ilgili faâliyetler fayizli bir gelişme alanında ilerlemektedir. Bu uğurda devamlı harcanan emek ve çalışmalar, çalışma kazancından bir şey gaybettirmeksizin işçi yararına, müsbet, iyi ve faydalı imkânlar hazırlamıştır. İş ve çalışma hayatımızı, sosyal bir dayanışma anlayışı ve genel bir yardımlaşma kavrayışı ile nizamlamak hususu, ön plânda ele alınmıştır. Bu maksatla da işçinin korunması, sağlık ve yaşama şartlarının düzenlenmesi, emek ve çalışmaların değerlendiirlmesi, uğrıyacağı zarar ve tehlikelere karşı kendisiyle ailesinin hayat ve istikballerinin teminat altına alınması meseleleri, hayatî önem taşıyan millî bir dava halinde yürütülmektedir. Şu halde sosyal sigortaların bir kolu olan işçi sigortaları, iş hayatının arzettiği değişik risklere ve türlü hallere karşı, işçi yurttaşlarımızın hil ve istikballerini emniyet altına bulunduracak, uğrıyacakları zarar ve gayıpları karşılıyacaktır.

4772 ve 5019 sayılı kanunların hüküm ve icapları çerçevesinde, işçi sigortaları kurumu bu felâketzide kardeşlerimize karşı, sağlıyacağı hizmet ve yardımları, aşağıdaki tasnif içinde sıralamak mümkündür:

Yaralananlar için;

a) Hastaların bir an evvel şifa bulmaları ve iş güçlerini yeniden kazanmaları için, icabeden her türlü sağlık yardımları başta gelmektedir. Bu münasebetle Sigortalı işçiler, hemen kurumun hastahanesine yatırılarak, gerekli bakım ve tedavileri yaptırılmakta; eğer başka bir hastahanede yatırılmış bulunuyorlarsa, orada yapılan masraflar da tamamen Kurumca ödenmektedir.

b) Hastaların iyileşmesi ve çalışma takatlarını elde etmesi amacını güden bu yardımlar,, lüzumu halinde 64 haftaya kadar devam edebilecektir. Bundan başka sigorta idaresi hastaların iyileşmesine yarıyacak ortopedi tedavisini ve protez araçlarını sağlıyacaktır.

c) Sigortalı işçilerin çalışmadıkları günler için, günlük kazançlarının - hiç bir vergi kesintisine uğramadan - % 75 ine kadar kendilerine ve geçindirmekle ödevli oldukları ailelerine geçici iş görememezlik ödeneği verilmektedir.

d) İyileşdikten sonra sakat kalanlara ise, tayin olunan malûliyet dereceleri üzerinden yıllık kazançlarının % 60 ına eşit, daimî iş görememezlik geliri bağlanacaktır.

Ölenler için:

e) Sigortalıların cenazesi, lüzumlu masrafları yapılmak suretiyle, Kurum tarafından törenle kaldırılmıştır.

f) Ölenlerin karı ile çocuklarına ve şayet varsa bakmakla mükellef bulundukları ana, baba ve kardeşlerine, yıllık kazançlarının % 60 ını geçmemek üzere gelir bağlanacaktır. Çocukların geliri 16 yaşına, tahsilde iseler 18 yaşına kadar verilecek, dul kalan eşlerin geliri evleninceye, ana ve babanın ki ölünceye kadar ödenecektir.

İşçi sigortaları Kurumu tarafından halen yapılan ve yapılmasına devam edilecek olan hizmet ve yardım konuları, bu tablo içinde görülmektedir. Nuri paşa fabrikasındaki işçi yurttaşlarımız, her vakit kalplerimizi derinden sızlatacak olan büyük ve onulamaz bir felâket acısına uğramışlardır. Saydığımız hizmet ve yardımlar, gerek kendilerinin ve gerekse ailelerinin geçim ve yaşama yönünden, hayattaki maddî ihtiyaç ve kaygılarının önemli bir kısmını, karşılayacak yeterliktedir.

Ayrıca bu durum, bir daha tekerrür etmemesini candan dilediğimiz bu gibi esef ve üzüntü verici olayların zuhuru karşısında, Milletimizin sosyal dayanışma ve yardımlaşma iradesini temsil etmesi bakımından; yurt ölçüsünde müsbet, yararlı ve gerçek bir varlık olarak, işçi sigortaları kurumunun yaptıgı hizmet ve yardımları belirtecek önem ve değerdedir.

Çalışma Bakanlığı kaldırılmalımıdır?

Çalışma teşkilâtının lüzumu

Yazan: ALİ RIZA ARI
İstanbul Milletvekili

medenî insanlık milletler arasındaki harplerin, mücadelelerin gerçek amillerinden biri olan iç düzenliklerin bozulmasını önlemeyibirinci plânda ele almaktadır.

Birleşmiş milletler andlaşmasının 55 inci maddesindeki veciz ifade milletler arasındakı barış ve dostluk münasebetlerinin istikrar ve refah şartlarına bağlı olduğunu ve bu maksadı sağlamak için de birleşmiş milletlere dahil her memleketin hayat seviyelerinin yükselmesini, her kese iş ve güç sağlamasını, ekonomik ve sosyal sahalarda ilerileme ve gelişme şartlarını gerçekleştirmek için bütün milletlerin aralarında işbirliği yapmaları lüzüm ve zaruretini tam bir vuzuh içinde ve sarahatle anlatmaktadır.

Bu gün içinde bulunduğumuz medenî dünyada çalışma hayatının düzenlenmesi sadece her memleketin kendi millî bir iç ve özel mes'elesi olmaktan çıkmış bulunmaktadır.

Bugün bütün insanlık ailesini ilgilendiren milletler arası barışın dayandığı müşterek temelin kırılmasını, bütün dünyada işçi hayatının; yıkıcı ve menfi cereyanlar önleyici bir suretle: islahını mefküre edilmiş bir teşekküldür.

Milletler arası Çalışma teşkilâtı

Memleketimizde bu idealist teşekkülün değerli bir üyesidir Bu teşkilât gayretlerini bilhassa son harp seneleri sonunda; hükûmetlerin çalışma hayatını tanzim etmek hususundaki milletler arası işbirliği gaye ve mefhumuna teksif etmektedir.

Bu yıl toplanmakta olan milltteler arası konferanslarda verilen gararlar, aktodunmakta sözleşmeler de çalışan insanların çalışma ve yaşama şartlarını islah için alınan tedbirler dünya ölçüsünde kaidelere bağlanmaktadır.

Milletler arası çalışma teşkilâtı insanlara ve insanlığa yeni bir yol çizmekte, yeni bir ufuk göstermekte, yeni bir hayat vaad etmektedir.

Bu teşkilâtın statüsünde belirtilen, bilinmesi icap eden bir harâket vardır; "Gerçekten insani olan bir çalışma üslûbunu her hangi bir millet tarafından kabul edilmesi, başka memleketlerde çalışanlarını, kendi durumunu eyileştirmek isteyen başka mileltlerin gayretlerine engel teşkil ettiği,, kabul olunmakta "Fakirlik - her nerede olursa olsun - bütün insanların refahı için tehlike teşkil eder,, denilmektedir, bu suretle sosyal çalışma ile ilgili meselelere milletler arası bir şümul ve mahiyyet vermektedir.

İnsanlık ailesinin medenî ve değerli bir uzvi sıfatile Cumhuriyet Türkiyemiz de bu konudaki çalışmalara karışmağa lüzümlü görmüş, hisse, mes'uliyet ve şeref almış bulunmaktadır.

Bu yerinde ve zamanında iştirak devletimizi içtimai siyasetin ve iç hukukunun bu milletler arası kaynağı karşısında yep yeni tetkik konuları ve içtimaî siyaset mes'eleleri ile karşı karşıya bulundurmaktadır ve bulunduracaktır.

Bütün bu çeşitli ve şümullu mes'eleleri kucaklayarak boşanmak içn tam teşkilât, tam selâhiyetli müstakil ve muktedir bir varlığa - Bakanlığa ihtiyaç olduğu aşikârdır.

Geçen yıl Sanfransisko da yönetim kurulu üyeliğine seçildiğimiz Milletlerarası çalışma teşkilâtı ile olan işbirliğimiz çalışma teşkilatımıza yeni ve önemli vazifeler yüklemekte, sosyal davalarımıza en modern esaslar içinde inkişaf vaad etmektedir.

Bütün bu meseleler, sosyal politik zaruretler karşısında çare düşünmek ve tedbir almak durumunda olan bir teşkiatı - Çalışma Bakanlığını küçültmek mi, kaldırmak mı? yoksa büyütmek mi? kuvvetlendirmek mi? icap ettiğini tetkik zahmetinde bulunacakların takdirine, B. M. M. nin kararına bırakmak uygun olur kanaatindeyim.

İhtiyatın takviyesine rağmen bu kuvvetler elde ettiklei birinci hatta kalmışlardı.

Merkezde vaziyet asker ve subayların her türlü fedakârlığına ve kahramanlığına rağmen gittikçe fenalaşıyordu. Başka bir yerden imkân da olmadığı için bütün ümit albay Mahmut kuvvetlerinin muvaffakiyetine bağlı idi..

Vakit öğleyi geçmişti. Henüz inşirah verecek bir vaziyet yoktu. İşte bu sırada tasvir edilmeyen korkunç bir âkıbet kendini gösterdi. İngilizler iki tümen kadar tahmin edilen bir kuvvetli merkezi yararak, merkezi sıkleti teşkil eden albay Mahmut kuvvetleri gerisine doğru kaymağa başladılar Bu kuvvetler bir imha çenberi içesine girmek üzere idiler.

İhtiyar generalin gözleri birdenbire açıldı saçları dikildi, haykırdı:

. . .

— Namussuzlar..., İngilizler yaptığımız plânı veya hazırlığı biliyorlardı.

Biri onlara bunu muhakkak söylemişti.

İhtiyat ta lüzumsuz yere elden çıkmıştı. Bir müddet sonra kısmı küllî kuvvetleri iç bir şekilde kurtulamıyacakları bir torbaya gireceklerdi. Kurmay başkanına haykırdı.

— Muzaffer çabuk bir emir yaz, bütün kuvvetler derhal muharebeyi kesip (K.) cenubuna Gür suyun ötesine kadar çekilecekler... Kolordu komutanlığı Coralıya nakledilecektir...

HÜRBİLEK'in Edebî Romanı

Yazan: MUSTAFA MEFHAR

DUŞMAN KIZI

— No: 16 —

Gittikçe ufka yaklaşan güneşin solgun ışıkları arasında Türk kıt'aları bu diyardan son defa batan bir güneş gibi gurup ediyordu. Son nakliye kolları (K) yı cenup taraftan terk ederken şimal taraftan da bütün (K) alelacele hazırladıkları mavi, kırmızı, beyaz bayraklarla İngilizleri karşılamağa koşuyorlardı.

V

Yağız atlı bir suvari ham yolda peşinde bir toz bulutu kaldırarak kasabanın kirli sokaklarına daldı. Açık sür'atile yiden atın nallarından yeknesak ve muttarid bir ses çıkıyor, tok... tok... tok.

Vakit ikindiyi veçmeyip, vüneşin uyuşturduğu tesiri azaldığından sabahtan beri bir duvar yölbesinde kıvrılarak miskin, miskin yatan köpekler bu sesi başını kaldırarak dinliyor, ve peşinden koşmanın boşluğunu anlıyarak bir kaç kere halsiz halsiz havlıyor. Süvari şimdi kasabanın küçük çarşısını beçiyor. Oradaki insanların biraz evvelki köpeklerden farkı yok. Dükkân önündeki camlı çekmeceye dirseğini dayıyarak uyukluyan entarili insanlar nal seslerini duyunca gözlerini açıyor. sonra lâkaydane bir hareketle başını öbür tarafa çevirerek devam ediyor. Nihayet küçük bir dereyi ahşap bir köprüden karşıya geçen süvari sola dönüyor ve bir sıra evleri geçer geçmez karşısına kırmızı boyalı iki katlı kârgir bir bina çıkıyor. Binanın iki kapısında arkasına kadar açık, sol tarafta süngülü bir nöbetçi süvari atından iniyor, bir asker gelip atını tutuyor. Atından inen asker iki kanadı da arkasına kadar açık olan kapıya yaklaşıyor. Sağ taarfta duvara demir bir plâka çivilenmiş üzerinde (...) kolordu kumandanlığı yazıyor. Asker kocaman mahmuzlarını şakırdatarak merdivenleri çıkıyor.

Haliç boyundaki kızaklar

Binlerce işçinin çalıştığı muazzam bir işyeri manzarası arzeden Haliç boyu iki sıralı bir çok gemi kızakları ve dökümhanelerle doludur. Uzun harp seneleri boyunca memleketin bir çok teknik ihtiyaçlarına cevap veren bu işyerleri maalesef pek iptidaî bir durumdadır. Fakat yarın için bir temel teşkil edebilirler.

Kalafat yeri uzun senelerdenberi hemen hemen bütün memleketin en mühim teknik ihtiyaçlarını gidermekte olan canlı bir iş sahasıdır. Günden güne bu saha genişlemekte ve Halicin etrafını sarmaktadır. Kalafat yerini gezecek olursanız boş olarak en ufak bir delik bulamıyacağınız gibi bir çok evlerin tâdil edilerek, atölye şekline sokulduğunu da görürsünüz.

Uzun zaman gemilerin tamir yeri olan bu yer bugün tamamen tamirat ve bilhassa imalât safhasına girmiştir. Harb içinde dışardan getirilemiyen pek çok makina ve yedekparça burada imal edildiği gibi, yollar açıldığı halde bu imalât bugün devam etmektedir. Bilhassa takım tezgâhları sahasında kalafat yeri bir hayli başarı göstermiştir. Hemen hemen her atölye, hiç değilse kendi ihtiyacı için, bir kaç torna, planya vs. imal etmiştir.

Kalafat yerinin ikinci büyük başarısı hadde makineleri imali sahasında kendini göstermiştir. Bir buçuk iki sene zarfında imal edilen bakır levha haddelerinin sayısı 150 yi aşmıştır. Bidayette çok iptidaî olan bu haddeler, gittikçe daha mükemmel bir şekle sokulmuştur. Bunlar arasında yüz küsur beygirlik elektrik motoruyla tahrik edilenleri dahi mevcuttur.

Dokuma, iplik, ağaç işleme ve matbaa makinaları imalâtı daimi olarak devam etmektedir.

Bütün bunlara rağmen, kalafat yerinde mühendis çalıştıran atölyeler parmakla gösterecek kadar nadirdir. Yalnız şunu belirtelim ki;

Kalafat yerinde hakikaten birer kıymet olan ustalar mevcuttur.

Bütün bu saydığımız makinaların imalâtı, bidayette Avrupa makinalarının sadeleştirilmiş kopyasiyle başlamıştır. Nispeten sade olanlar, hiç resme lüzum kalmadan, aynen sökülüp parça parça modeli yapılmış, dökülmüş ve işlenmiştir. Fakat bugün bu kopyacılık yanında, hiç değilse muhtelif tezgâhların en uygun kısımlarını ihtiva eden konstrüksiyonlar da görülmektedir.

Bugün kalafat yerinin en büyük sıkıntısı Muamele vergisi meselesidir. Bir Atölyenin, toplam gücü iki beygiri ve işçi adedi (sahibi dahil) beş kişiyi geçerse defter tutmak mecburiyeti vardır. Atölyelerin pek çoğu vergiye dahil olmamak için işlerini büyütmemeyi tercih etmektedirler. Hattâ bu yüzden yeni satın alınan ve en aşağı üç - dört beygirlik motorla akuple bulunan tezgâhların motorları sökülmekte ve transmisyon kayışiyle tahrik edilmektedirler.

Kalafat yeri aleyhinde, bilhassa mühendisler tarafından, pek çok şeyler işitmişsinizdir. Bunlar durmadan hassasiyetten dem vururlar. Bu kısmen doğrudur. Çalışmakta olan makinaların pek çoğu ömrünü çoktan aşmıştır. Fakat, bugün hemen her atölyeye yeni tezgâh girmiştir ve mümkün mertebe hassas iş yapan atölyeler mevcuttur.

İşçi tahdidi yüzünden ressam

İşçi tahdidi yüzünden ressam çalıştıramıyan atölyeler bu işi gezici ressamlara yaptırmaktadırlar. Bunların bazıları konstrüksiyon sahasında mühendislere taş çıkartacak kabiliyettedir.

Bugün kaalaft yerinde iptidaî usûllerle imâl edilmiş ve 30 senedenberi serviste bulunan Dizel motorları dahi vardır.

Harb yılları içinde sürmeli kumpas, modul bıçağı, hattâ - bilyaları dışardan alınmak suretiyle ve bütün ısıl muameleleri ile birlikte, büyük çapta rulmanlar dahi yapılmış ve bunlar büyük bir ihtiyacı karşılamıştır.

İşletme atölyeleri yanında döküm işi henüz geriliğini muhafaza etmektedir. Buna sebeb olarak teknik bilginin ve sermayenin az oluşu gösterilebilir. Kalafat yemiş kupol ocakları görülürse de rinde sık sık bidonlardan yapılbirkaç dökümhanenin müşterek çalışmasiyle tonlarca ağırlığında büyük dökümler yapılabilmektedir.

Kalafat yeri, aynı zamanda, sık sık patentlerinde alındığı bir yerdir. Bu arada, saçtan boru kıvırmak için yeni bir metod, husûsi mazot enjektörleri v.s. sayılabilir.

Amerikada müthiş bir casuzluk

Geçen hafta içinde Amerikada müthiş bir casusluk hâdisesi daha oldu. Hâdiseye Birleşmiş Milletler teşkilâtında kâtip olarak çalışan Rus memuru Valentine Gubitchov ile Judith Coplon adında 27 yaşında genç ve güzel bir Amerikan kızının ismi karışmıştır Oldukça mühim bir casusluk hâdisesi olan bu işte parmağı bulunan Judith Coplon, vazifesi icabı Amerikanın en gizli dosyaları üstünde çalışan bir memurudur. Güzel kadının elindeki dosyalarda Amerikanın Rusyada ve demir perde içinde vazife gören ajanlarına, ayni zamnda Amerikadaki Rus casus teşkilâtına ait çok mühim malûmat bulunmaktadır. Hâdiseye adı karışan Rus memuru Federal polis tarafından derhal yakalanmış ve hapse atılmıştır. Bu gizli dosyalar hakkında Sovyet memuru ile anlaşan Judith de Federal polisin pençesine düşmüştür. Ruslar Amerikadaki elçilikleri kanalı ile memurlarının serbest bırakılmasını istemişlerse de Amerikan polisi bu teklifi reddetmiştir. Bu hâdiseye âit meraklı muhakeme yakında başlanacaktır.

İki Hayat Birden Sürdüm

İngilizceden tercüme

Komünizmin evime girmesi bu oldu. Karım içkileri hazırlarken bizim inkilâpçı konuşmalarımızı duydu. Ben Bettinin dini görüşleri yüzünden kendisine üyeliğimden bahsetmeği doğru bulmadığımı anlattım diğerlerinin çoğunun karısı üye olduğu için Bettinin de üye olmasını istediler.

Karımın şimşekli gözlerle konuşmayı dinlemesi kalbini dehşetle doldurdu. Betti'ye henüz hakikî bir casus olduğumu söyliyemezdim. Bu anarşist ve fesatçıları evime getirmek mecburiyetimde kaldım.

Ben ne olduğunu anlamadan cadde köşelerinde nutuklar verirken, Betti her şeyi anladı. Bizim başkan, benim evde olmadığımı bildiği için Betti'yi çağırtlattı ve dedi ki: "Claranın sana vişmenin bir günah olduğu fikri aklından silinmedikçe hakiki bir komünist olamazsın.,,

O gece Betti bunları bana anlattı ve dedi ki: "Claraun sana öğretmek istediği bu mu?,, Sesinde kıskançlıktan büyük bir ızdırap vardı. Fakat ben de onun düşünmekte olduğu şeye müthiş kızmıştım. Daima çılgınca bir kıskançlık hissedecektim. Uzun sahtekârlık yıllarımda sırlarımı sakladıktan sonra tahammülüm tükendi.

Ona "Komünizmden nefret ediyorum.,, dedim. "Komünist değilim. Hükûmet namına gizli vazife yapıyorum.,,

Ağlamağa başladı, sevinç göz yaşları.

Bana satlerce, esrarengiz zannettiği ve şüphe ettiği her şeyi anlattı. Radikalleri eve getirdiğim zaman hayret etmişti, sonra düşündü ve hakikaten anladı. Ben bir komünisttim. Bizi birbirimizden ayıran buydu. Çok güzel, eğer eski saadetimizi bulacağımız yol bu ise Betti komünistten daha komünist ola caktı. Bir kere başladıktan sonra, yeni iman ile yalancı ve sahte münakaşalarla, komünistlerin yuvaya, aşka ve evliliğe yaptıkları tecavüzlere inandı. İfşaatım herşeyi temizledi, fakat şimdi ne yapacaktık?

Bizim için karar verildi. Komemle beraber Amerikaya hizmünistlerin beni nasıl tanıdıklarını hiç bir zaman anlayamapitalist hizmetkârı olduğum ve dım. Bir gece klüpte benim kahükûmetin casusu olduğum ifşa edildi. O Toole klübünden ve ziyafetten kovuldum. Terk edilmemle barrber Amerikaya hizmetim sona erdi.

Komünistlerin intikamı sür'atlidir. Hakkınızda hikâyeler çok mevzuulu masallar ağızdan ağıza sür'atle yayıldığı için, artık komşularımız bize nezaketle muamele etmezlerdi. Komşu bakkallar bize hizmet etmeği reddettiler. Komşu çocukları çocuklarımızla oynamadılar. Sorgu sualsiz üç işten kovulmuştum.

Betti ve ben iki çocuğumuzu alarak yeni bir hayata başlamak üzere başka bir kasabaya gittik. Müteessir değildik. Bir müddet çift hayat sürdüğüm 10 yılın bize zarar vermesinden korktum. Bir birimizi tekrar bulduk ve yeni birliğimiz içinde mes'uduk. Ve "Hürriyet Davasında,, kendi hisseme düşen hizmeti başardığım için memnunum.

ZAYİ

İst. Yüksek Ekonomi ve Ticaret okulundan 948 - 49 ders yılında aldığım şebeke - pasomu kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

S. I. No. 4628

Celâl Menekli

komünist Cennetinin kapısında

Bir komünist şehri Fiume veya Rijeka

"Sokaklardaki insanların hepsinin üstü, başı perişan idi ürkek bakışlarının arkasınde korku ve endişe gizli idi,,

Bir gemi ile vazifeli olarak kızıl sulara ve limanlara giden arkadaşımız Y. Makine Mh. Mehmet Tunalı Demir perdenin aralığından gördüklerini okuyucularımıza anlatıyor. Bu yazıda okuyucularımız komünist cennetinin kapısından görünenleri okuyacaklardır.

Gemimiz Akdenizin mavi atlas sularında beyaz köpüklü izler bırakarak Batıya doğru akıyor. Bu, batıya yaptığımız ilk sefer değil fakat içimizde merak ve tecessüsden doğma bir heyecan var. Hepimiz günlük gazetelerde okuduğumuz Komünist cennetinden bir parça göreceğimiz için sabırsızlanıyoruz. Acaba arkasından bir yığın macera perestin koştuğu bu rejim Yugoslavyayı ne hale getirdi. Öyle zannederim ki nümunelik bir komünist şehri göreceğiz.

Şehir uzaklardan seçilmeğe başladığı zaman, kutu gibi görünen evlerin üstünde bir baca yükseliyor. Ve bacanın üstünde bir isim okunuyor: Tito. Artık şu anda komünizm kitaplardan çıktı teşahhuş ediyor. Anlıyoruz ki Komünistlerin başında şu karşımızdaki baca gibi dikilen bir diktatör vardır. Bu şehir İtalyanların elinde iken adı Rijeka imiş şimdi Fiume diyorlar. Gemi limanın açığında demirliyor. Alâkalı Yugoslav memurları geldiler. Fakat sanki işgal ediyorlar. Kaba ve sert hareketli olan bu memurlar lâzım gelen muameleleri yaptılar ve sadece verici telsiz aletini kitlemek gerekirken bütün telsiz dairesini kitleyip çekildiler. Gemimiz bakır yüklemek için rıhtıma yaklaştığı zaman ilk aklımıza gelen liman işçilerinin kıyafetlerine bakman oldu. Çünkü "artık,, diyorduk. "İşçi sınıfına dayandığını iddia eden bu rejimin işçileri nasıl sıhhatli ve giyimlidir.,, Fakat emin olun ki seyahatimizin sonunda gördüğüm Amerikan işçilerinin her biri bunların yanında birer milyoner gibi göründü. Sert ayazda parçalanmış elbiseleri ile titreşen tahliye işçileri mutfağımızdan artak kuru ekmekleri öyle bir sevinçle kapıştılar ki bu manzara karşısında kalbi çarpan hiç bir insan gözleri yaşarmadan duramaz.

Türkün kuvveti

O akşam üzeri sahile çıkıyoruz. Öyle zannediyorum ki Demirperdenin aralığından bakacağız. Fiume'yi tanıyanların delâleti ile kendimizi eğlenecek bir yer arıyoruz. Sokaklardaki insanların hepsinin üstü başı perişan renkleri sarı idi. Ürkek bakışlarının arkasında korku ve endişe gizli idi. Sanki muazzam esrarengiz bir film seyir ediyorduk.

(Devamı var)

S. Bay Refik Osman Topıa!...

Maneviyat sıfır olursa netice 7-0 değil 12-0 olur

30 Mayıs 1948 tarihinde Avusturya futbol takımile İstanbulda yapılan Millî maçın revanşı 20 Mart 1949 tarihinde Viyanada yapıldı. Her iki maçta da takımımız takdir toplayan temiz, güzel ve sür'atli bir oyundan sonra tesadüfî bir golle sahadan mağlûp ayrıldı...

Bu netice futboldan anlıyanlarımızı, futbol mütehassısı geçinen lerimizi bile şaşırttı. Çünkü onlar en aşağı üç dört farkla yeneceğimizi tahmin ediyorlar, bunu normal görüyorlardı. Şimdi size, Beşiktaş kulübünün eski antrenörü Refik Osman Top'un maçtan evvelki görüş ve tahminini ağzından çıktığı gibi nakledelim:

"İskandal olacak, sahadan kötü vaziyette ayrılacaklar. (7 - 0) lık mağlûbiyet normaldir.,,

Bütün futbol mütehassıslarınızın görüşlerini, bizde sistem denilen bir nesnenin mevcut olmadığı noktasında toplasak dahi; bunlardan (7-0) lık mağlûbiyeti normal gören eski bir futbolcuya ne buyurulur?

Balık baştan kokar derler, Malmö'ye böyle bir futbolcünün antrenör olarak başında bulunduğu takımın haline...

Maneviyat sıfır olursa; netice (7-0) değil (12-0) olur. İşte o zaman...

1948 Londra olimpiyad futbol şampiyonu İsveç Millî takımını 2-1, İtalyanları 5-1, İsviçreyi 5-0, Macar ve Çekleri de kolayca yenmekte güçlük çekmiyen futbol kurdu Avusturyalılara karşı, süratli ve enerjik bir oyun çıkartan Millî takım oyuncularımızla iftihar ediyoruz.

Sayın bay Refik Osman'a şunu da hatırlatmak isteriz ki; bu 1-0 lık mağlûbiyetimiz hiç bir zaman küçümsenemez, Millî formanın verdiği heyecan ve kuvvet her şeyden üstündür. İşte futbolcularımız bu haleti ruhiye içersinde 7-0 mağlûp olmamış ve büyük bir sempati toplamıştır. Güreşçilerimiz nasıl kendilerini dünyaya tanıttılarsa, futbolcularımızın da kendilerini tanıtacakları zaman elbet gelecektir. Fakat, bu maneviyatı sıfır olanların çalışmalarile çalıştırmalarile değil bilâkis yüksek, çok yüksek olanların gayretile olacaktır.

A. Recai Esentan

Malmoede yapılan gürşeler

Malmole, — Türk güreş takımının bir çok mensupları bu akşam Malmoede yapılan müsabakalara iştirak etmişlerdir. Türk güreşçiler seyirciler tarafından uzun uzun alkışlanmışlardır.

Greko — Romen stil güreşlerde horoz siklette Nasuh Akar Malmoe'li Sture Loef'i 10 dakika 10 saniyede tuşla yenmiştir. Türk güreşçi, bacaklarını kullandığı için iki ihtar almış, fakat baştan başa hâkim güreşmiştir.

Sinek siklet Greko — Romen maçlarda, Sven Lindberg, Ali Yüceli 12 dakikada tuşla yenmiştir.

Tün siklette, Nureddin Zafer rakibi Lennart Nilsson'u oldukça tatsız geçen bir maçta sayı hesabiyle yenmiştir. (3-0). Hafif siklette, Molmoe'li Gustav Freij Servet Meriçe sayı hesabıyle ve ittifakla galip ilân edilmiştir.

Serbest güreşlerde, hafif siklette, Stockholm'lu G. Fraendfors Mustafayı 8 dakika 45 saniyede tuşla yenmiştir. Yine serbest güreşte Yarı Orta sınıfta, Haydar Zafer, Stockholmlu Frans Westergren'e sayı hesabiyle galip ilân edilmiştir (2-1)

HÜRBİLEK
HAFTALIK GAZETE
Sahibi: L. İ. S. Birliği
Osmanbey Matbaası

Yazı işlerini fiilen idare eden:
FARUK BİNGÖL
Dizgi. Rıza Koşkun Mat.